

tiviteit van de basis, waarop de dag van vandaag in de jeugdbescherming, en op justitieel vlak in het algemeen, in feite tussengekomen wordt. Het kan de basis vormen voor tendenzen naar non-interventionisme, abolitionisme of meer strict vastgelegde regels in o.a. het jeugdbeschermingsrecht.

Toch gaf het boek niet echt voldoening. Misschien ware het beter geweest de onderzoeken in de diverse landen afzonderlijk grondiger en uitgebreider uit te voeren, om pas achteraf een meer diepgaande culturele analyse te beginnen.

Of zijn we te veeleisend...?

Geert Cappelaere

C. Kelk - Kort begrip van het detentierecht, Serie Strafrecht en Criminologie, nr. 1, Ars aequi libri, 1983, 265 p.

De nieuwe regeling van het beklagrecht in Nederland (1977) en de wijzigingen in de rechtspositie van de gedetineerden die daarmee gepaard gingen, hebben een hele reeks interessante publicaties opgeleverd. In dit boek wil Kelk op enigszins thematische wijze inzicht geven in de problemen van het detentierecht, alsmede informatie verschaffen over de belangrijkste regelingen en rechtswegen. Met 'detentierecht' wordt het onderdeel van het penitentiaire recht bedoeld dat betrekking heeft op het leven van de gedetineerden binnen de muren van de strafinrichting (de interne rechtspositie).

In de eerste hoofdstukken van het boek geeft de auteur een overzicht van de juridische uitgangspunten voor een degelijke rechtspositie van gedetineerden en een kritische bespreking van de thans in Nederland geldende materiële en procedurele normen. De (rechtstheoretische) standpunten die hij daarbij inneemt kwamen vroeger reeds uitvoerig aan bod in zijn boek *'Recht voor gedetineerden (een onderzoek naar de beginselen van het detentierecht)'* Samsom, 1978, waarover een uitgebreide bespreking in dit tijdschrift verscheen (*Panopticon*, 1982, 384-387).

De kern van het boek bestaat uit een gedetailleerde analyse van het beklagrecht. Een eerste deel handelt over de ontvankelijkheidsvragen, de beklaggronden en de procedure. In een tweede deel geeft de auteur een thematisch overzicht van de materiële elementen van de detentiesituatie (o.m. de afzonderingsvormen, correspondentie en bezoek, de arbeid, de medische en sociale verzorging) die met de toepassing van het beklagrecht voortdurend evolueren en preciezer omschreven worden. In het laatste hoofdstuk behandelt Kelk de rechtspositie van t.b.r.-gestelden (ontoerekenbare en verminderd toerekenbaar verklaarde daders), waarvoor andere rechtswegen gelden dan het hoger genoemde beklagrecht. De auteur tracht in dit werk een zo duidelijk mogelijk beeld op te hangen van een ingewikkelde materie die voortdurend in beweging is, aangezien de rechtspositie van gedetineerden in Nederland in belangrijke mate door rechtspraak bepaald wordt. Deze evolutie wordt geïllustreerd met talrijke voorbeelden. De voor- en nadelen van een dergelijk systeem komen hiermee aan het licht. Als één van de nadelen kan zeker het gevaar voor een 'neerwaartse nivellering' van de rechtspositie aangehaald worden, wat betekent dat de lokale directie of de overheid, wanneer bepaalde probleemgebieden herhaaldelijk het voor-

werp zijn van klachten en er bovendien voor de gedetineerden gunstige uitspraken zijn, door een wijziging aan de huisregels of de landelijke regels een nieuwe en minder gunstige regeling kunnen uitwerken.

Een juridisch aanvaardbare en hanteerbare oplossing voor alle aspecten van de complexe detentiesituatie is zeker nog niet aanwezig, maar de basis voor een effectieve bescherming van de rechten van gedetineerden is in Nederland toch gelegd en kan als inspiratie dienen voor de 'besluiteloosheid (?)' die hier te lande heerst.

Het boek van Kelk is wegens zijn juridisch karakter niet voor iedere lezer gemakkelijk toegankelijk (de titel is in dit opzicht wat misleidend...), maar het bevat wel interessante informatie en discussiestof voor iedereen die met dit onderwerp begaan is.

In aansluiting op deze boekbespreking kunnen we de lezer nog wijzen op de publicatie van de Rede die door Prof. Kelk werd uitgesproken bij de aanvaarding van het ambt van gewoon hoogleraar aan de R.U. te Utrecht, met als titel: *Recht voor geïstitutionaliseerden* (Gouda Quint, 1983, 51 p.).

Hij behandelt hierin de functies van het recht in penitentiaire inrichtingen, psychiatrische ziekenhuizen en andere totale instituties.

Christian Eliaerts

P. Van Ratingen, *Recht en gevangenschap*, Reeks *Recht en Welzijn*, nr. 15, Van Loghum Slaterus/W.E.J. Tjeenk Willink, 1983, 238 p.

Zoals de auteur in zijn voorwoord verklaart, beoogt dit boek een beknopt overzicht te geven van het grote aantal instanties en regels waarmee gedetineerden en ex-gedetineerden (in Nederland) worden geconfronteerd. Het werk start met een schets van het gevangeniswezen en de reclassering, waarbij de lezer ook een aantal feitelijke gegevens worden aangeboden. Vervolgens wijdt de auteur een hoofdstuk aan de verschillende vormen die de vrijheidsberoving kan aannemen. Het grootste deel van het boek omvat een beschrijving van de belangrijkste aspecten van het regime tijdens de detentie, waaronder eveneens de contacten met hulpverleners en de bescherming van de rechten van gedetineerden dienen vermeld. Van Ratingen besteedt ook aandacht aan de rechtsgevolgen van de detentie buiten het strafrecht (strafregister, werkgelegenheid, uitkeringen, vreemdelingen).

Dit boek is breder van opzet dan het hoger geciteerde werk van Kelk en wil in de eerste plaats vlot geschreven informatie brengen. Het is dan ook toegankelijk voor een ruimer publiek. De auteur neemt zelden stelling en de tekst is 'ontdaan' van verwijzingen naar wetteksten, rechtspraak of rechtsleer. Dit komt natuurlijk de leesbaarheid van het werk ten goede, maar laat geen mogelijkheid tot controle of verdere analyse. Wie echter snel en duidelijk wil geïnformeerd worden over de belangrijkste aspecten van het Nederlands penitentiair systeem kan in dit boek wel zijn gading vinden.

Christian Eliaerts